

TRAINING IN INFORMATION TECHNOLOGY OF PRIMARY SCHOOL'S TEACHERS

Olefirenko N.

Kharkiv National Pedagogical University named after G.Skovoroda,
Ukraine

Factors, that determine the need of significant changes in training of primary school's teachers, aimed at efficient and rational use of information technology, are described in the article.

**ІНФОРМАТИЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Олефіренко Н.В.

Харківський національний педагогічний університет імені
Г.С.Сковороди, Україна

Статтю присвячено окресленню факторів, що зумовлюють необхідність суттєвої модернізації підготовки вчителя початкової школи, спрямованої на ефективне й раціональне використання інформаційних технологій.

В умовах реформування освіти та змін, що відбуваються у суспільстві, особливої уваги потребує початкова ланка освіти. Початкова школа є фундаментом для формування інтелектуальних та загальнонавчальних навичок дитини, формування пізнавальної активності, розвитку самостійності. Саме початкова школа впливає на весь подальший характер взаємовідносин школяра з навчальним середовищем та суспільством.

На сучасному етапі розвитку системи освіти початкова школа зазнає суттєвих змін. Можна зазначити, що однією із причин таких змін є широке впровадження інформаційних та цифрових технологій у систему освіти. У педагогічній літературі досить широко висвітлено потужні можливості комп'ютера для підвищення ефективності навчального процесу у початковій школі, розвитку школяра та формування основ його інформаційної культури [1, 2]. Крім того, на даний момент вже накопичено певний досвід використання комп'ютера у практиці вчителя початкової школи, який свідчить про невпинний інтерес педагогів-практиків до модернізації початкової освіти та пошуку шляхів ефективного

використання сучасних інформаційних технологій у навчанні молодших школярів.

Разом з тим, активне й цілеспрямоване застосування інформаційних технологій у початковій школі вимагає істотної підготовки та перепідготовки вчителя. Модернізація існуючої інформатичної професійної підготовки вчителя початкової школи зумовлена такими факторами:

- необхідністю виконання наказів МОН України та реалізації заходів, передбачених державними програмами, що спрямовані на інформатизацію освіти;

- необхідністю розробки шляхів ефективного й раціонального використання накопиченого фонду електронних педагогічних ресурсів у навчальному процесі;

- необхідністю методичної підтримки вчителів початкової школи щодо застосування педагогічних програмних продуктів у навчальному процесі;

- необхідністю спеціальної підготовки вчителя до ефективного використання сучасного технічного обладнання, яке постачається в школи та відповідає санітарно-гігієнічним та ергономічним вимогам.

Зокрема, у 1998 році було прийнято Закон України "Про національну програму інформатизації" та Концепцію національної програми інформатизації, в яких одним із стратегічних завдань визначено удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування. В цих документах зазначається, що інформатизація сприятиме вирішенню проблем освіти з урахуванням вимог індивідуалізації навчання, організації систематичного контролю знань, можливості враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо.

На виконання зазначеного закону у 2005 році було прийнято Державну програму «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки» [3]. Програма передбачала реалізацію комплексу заходів, спрямованих на підвищення загальної інформаційної грамотності населення; оснащення навчальних закладів сучасним комп'ютерним та телекомунікаційним обладнанням; впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у навчальний процес; залучення

мережевих технічних ресурсів для підключення навчальних закладів до Інтернету; підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

Інформатизації початкової школи сприяли заходи, передбачені наказом № 693 МОН України від 06.12.2005 р. щодо проведення педагогічного експерименту щодо навчання вчителів та майбутніх вчителів інформаційно-комунікаційним технологіям [4]. В наказі інформаційно-комунікативні технології розглядаються як якісно нові засоби поширення та акумулювання знань, а їх упровадження у навчальний процес визнано національним пріоритетом. Експериментальна робота спрямовувалася на пошук раціональних та ефективних шляхів використання ІКТ технологій у навчально-виховному процесі, управлінській діяльності, підвищенні кваліфікації педагогічних працівників. Програмою експерименту передбачалося здійснити підготовку вчителів різних спеціальностей, у тому числі вчителів початкової школи, основам інформаційно-комунікаційних технологій.

В 2010 році запроваджується новий комплекс заходів, спрямований на підтримку та удосконалення процесів інформатизації освіти. Так, Указом Президента України постановлено необхідність у розробці та затвердженні системи заходів, спрямованих на забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні, підвищення комп'ютерної грамотності населення, інтеграції освіти до європейського освітнього простору. Важливість процесів інформатизації освіти підкреслено в оголошенні 2011 року Роком освіти та інформаційного суспільства.

З 2011 року розпочинає дію державна цільова програма впровадження ІКТ технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів "Сто відсотків". Серед першочергових заходів, передбачених програмою, є забезпечення навчальних закладів сучасними комп'ютерними комплексами, системними й програмними продуктами; надання загальноосвітнім навчальним закладам швидкісного доступу до Інтернету з використанням сучасних технологій під'єднання для високоефективного доступу до освітніх ресурсів, забезпечення стовідсоткового володіння знаннями інформаційно-комунікаційних технологій та вміннями їх упровадження у навчальний процес усіма

педагогічними працівниками, створення сучасних електронних навчальних матеріалів та організація доступу до них через Інтернет.

Управдженню телекомунікаційних технологій в організацію навчального процесу сприяє впровадження освітнього інноваційного проекту «Щоденник.ua». Цей проект має на меті створення єдиної освітньої мережі для всіх учасників освітнього процесу. Освітня мережа представляє собою портал, який надає різноманітні послуги для школярів, учителів і батьків – створення електронного розкладу уроків та електронного щоденника; фіксації результатів навчання кожного школяра на кожному уроці; фіксації домашніх завдань та результатів їх виконання; шкільних оголошень тощо.

Крім того, здійснюється серія заходів, спрямованих на модернізацію фонду навчальних комп'ютерних програм та забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання.

Таким чином, першим фактором, що зумовлює необхідність перегляду позицій у підготовці вчителя початкової школи, є необхідність виконання нормативних документів.

2. Широкі заходи держави, спрямовані на інформітацію навчального процесу спряли активному залученню вчителів початкової школи до пошуку шляхів ефективного використання ІКТ у навчальному процесі. Як наслідок, на даний час можна зазначити наявність подібного досвіду вчителів, який широко обговорюється на педагогічних нарадах різних форм – очних та дистанційних. Таке обговорення, у свою чергу, також виступає стимулом до подальшого включення у процеси інформітації вчителів початкової школи.

На даний час накопичено досить потужний фонд електронних ресурсів, які можна використовувати на уроках математики, рідної мови, читання, іноземної мови, довідки для досягнення певної навчальної, розвивальної або виховної мети [5, 6]. Проте, ефективне й раціональне використання таких ресурсів потребує додаткової підготовки вчителя з тим, щоб максимально використати можливості ІКТ технологій у рамках обмеженого навчального часу.

Таким чином, другим фактором є необхідність у розробці шляхів ефективного й раціонального використання електронних педагогічних ресурсів у навчальному процесі.

3. На даний час можна зазначити широке розповсюдження комп'ютерної техніки в сім'ї і зниження віку дітей, які вперше сідають за комп'ютер та знайомляться з Інтернетом. Завдяки такому розповсюдженню та доступності комп'ютерної техніки і дидактичного програмного забезпечення, дитина часто отримує перший досвід спілкування з комп'ютером ще в дошкільному віці.

У такому випадку, використання комп'ютера у молодшому шкільному віці з навчальною метою зможе привнести ігрову компоненту у загальну структуру уроку. З одного боку, ігрова діяльність є характерною для молодшого школяра, а з іншого, гра впливає на формування мотивації, спонукає до застосування отриманих знань та умінь, проявлення ініціативи, самостійності, колективного співробітництва [5]. Тобто, інформаційні технології дозволяють поєднати навчальну та ігрову діяльність у навчальному процесі, а систематичне застосування інформаційних технологій з дидактичною метою дозволить школяреві вийти за межі ігрової діяльності і розглядати комп'ютер як помічника у навчанні, творчості та виконанні досліджень.

Застосування у практиці навчання комп'ютера дозволяє організувати й практичну діяльність молодших школярів з моделями об'єктів пізнання. Практична діяльність школярів відіграє важливу роль для формування мисленнєвих операцій, встановлення властивостей об'єктів, визначення взаємозв'язків, здійснення узагальнень.

Разом з тим, організація практичної роботи з моделями та привнесення ігрової компоненти на уроках початкової школи за допомогою комп'ютера потребує знайомства вчителів з програмними продуктами та методикою їх застосування при вивченні конкретних тем навчальної програми.

Таким чином, третім фактором, що зумовлює необхідність змінення підготовки вчителів, є необхідність методичної підтримки вчителів початкової школи щодо застосування педагогічних програмних продуктів з дидактичною метою.

4. Впровадженню інформаційних технологій у навчальний процес сприяє й розвиток технічних засобів, нарощення їх потужності, поява нових цифрових пристроїв. У школу постачається сучасне обладнання (проектори, інтерактивні дошки, електронні лабораторії тощо) та програмне забезпечення, яке відповідає санітарно-гігієнічним та ергономічним вимогам.

На даний час вчитель змушений самотужки навчатися працювати з новим обладнанням та шукати шляхи ефективного його використання.

Разом з тим, раціональне використання такого обладнання в конкретній ситуації на уроці вимагає ретельної тривалої підготовки вчителя до уроку та розвинутих навичок роботи з комп'ютером. Таким чином, четвертим фактором, що зумовлює необхідність модернізації підготовки вчителя початкової школи є наявність сучасного технічного обладнання в школах, ефективне використання якого вимагає спеціальної підготовки.

Таким чином, професійна підготовка вчителя початкової школи повинна включати суттєву інформатичну підготовку. Така підготовка повинна бути спрямована на формування методичного підходу до відбору та використання ІКТ технологій для досягнення поставленої мети; оволодіння вміннями об'єктивного оцінювання електронних освітніх продуктів та визначення доцільності їх використання в конкретних ситуаціях; використання потужного потенціалу сучасних технічних пристроїв для підвищення якості навчального процесу.

Література

1. Білоусова Л.І., Грицай Н.І. Способи використання комп'ютера для інтелектуального розвитку молодших школярів // Вісник Харківського державного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. Психологія. – Харків: Харківський державний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2006. – Вип.20. – С.12-20.
2. Співаковський О.В., Львов М.С., Кравцов Г.М. та ін. Педагогічні технології та педагогічно-орієнтовані програмні системи: предметно-орієнтований підхід // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2002.- №2(20).–С.17-21, №3(21).–С.23-26, №4(22).–С.24-28.

3. Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки» ». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1153-2005-%EF>

4. Наказ МОН України від 06.12.2005 № 693 «Про проведення педагогічного експерименту щодо навчання майбутніх вчителів та вчителів інформаційно-комунікаційним технологіям» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0693290-05>

5. Андрієвська В.М. Інформаційні технології у початковій школі. Навчальний посібник / В.М.Андрієвська, Н.В.Олефіренко. – Х.: ХНПУ імені Г.С.Сковороди. – 84 с.

6. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі /В.В.Шакотько. – К.: Комп'ютер, 2008. – 128 с.